

REGISTERBLAD

Namn:

Datum:

Område av riksintresse för naturvård i Gävleborgs län

Områdesnummer: Nr X 13 (Tidigare objekt 13 och 14 slås ihop)

Områdesnamn: Hamra-Svartåmyran

Kommun: Ljusdals kommun

Kartblad: 16 E SO, 15E NO

Area: 33 ha varav 30 ha land och 3 ha vatten + Svartåmyran 400 ha

Naturgeografisk region: 30 Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsformer: Vågig bergkullterräng med relativ höjd över 100 m

Riksvärde

Myrkomplex	Strängblandmyr	Fauna
	Mosse av nordlig typ	
	Topogent kärr	
	Sumpskog	

Värdeomdöme:

Hamra: Området är varierat och representativt för ett orört skogsområde inom regionen. Avsaknaden av spår efter avverkning är en nästan unik företeelse i länet. Området är lättillgängligt och välbesökt till den grad att de sociala värdena idag är ungefär lika stora som de vetenskapliga, något som inte avsågs vid avsättandet. Svartåmyran är ett våtmarksområde med värdet av myrkomplex, strängblandmyr, mosse av nordlig typ, topogent kärr och sumpskog. Området har en rik fågelfauna.

Svartåmyran: Området har utan tvekan mycket stora naturvärden och representerar ett av länets få stora blandmyrkomplex av norrlandstyp. Kännetecknande är den komplexa hydrologin med strängblandmyrar och flarkkärr med talrika jätteflarkar. Svartåmyran utgör också en av länets förnämsta fågelmyrar med ett stort antal änder och vadare.

Huvudkriterier: A, B, C Opåverkad skog och stort flackt myrkomplex.

D Rik och väl dokumenterad insektsfauna samt rik och mångformig myrfågelfauna.

Stödskriterier: naturlighet, kontinuitet, representativitet, förutsättningar för bibehållande av naturvärdet, storlek, mångformighet, funktion, sårbarhet.

Förutsättningar för bevarande:

Hamra: Området undantas all skoglig skötsel, i längre perspektiv även släckning av naturliga bränder. Områdets värde påverkas negativt av utdikning av omgivande våtmarker; skogsavverkning eller skogsvårdande åtgärder. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

Svartåmyran:

Säkerställande:

Hamra

1909: Nationalpark

1976: Område av riksintresse för naturvård och för friluftsliv, FRP

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr X 1.

Svartåmyran

Klass I i länsstyrelsens naturvårdsprogram.

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr X1.

Områdets huvuddrag:

Hamra

Det orörda urskogsområdet och f d kronoparken Hamra blev 1909 nationalpark, en av Sveriges minsta blott 500 m tvärs över. Den är belägen i svagt kuperad terräng med blockig morän på höjderna och myr i sänkorna där också den lilla Näckrostjärnen inryms. Området gränsar i norr till Svansjön (SMHI S 685084 144450) och i övriga vädersträck till myrmarker.

Skogen varierar från frisk blåbärsdominerad ristyp till torr ristyp med lavar, blåbär och lingon. Slutna grandominerade partier växlar med torrare tallmarker. Tallen förekommer i imponerande dimensioner om 60-70 cm i brösthöjdsdiameter. Ett fåtal tallar är 400 år eller äldre. Många är runt 300 år, men de flesta är yngre och vanligen klenare. Talltorrrakor är vanliga, men saknas efter de riktigt grova tallarna. I större delen av området har kanske 200 år förflutit sen den senaste skogsbranden, vilket bl a märks i att granen fått en starkare ställning gentemot pionjärträdet tallen. Lövinslaget är också mycket sparsamt.

Floran i skogen och på småmyrarna bjuder i regel på triviala arter, med undantag för Svansjöns stränder där rikkärrsvegetation med bl a tätört, dyttåg, ullsäv, knagglestarr och kärrull förekommer. Kryptogaminslaget är ymnigt, med bl a levermossor allmänt förekommande på lågorna och flera barrträdslavar på träden.

Skalbaggsfaunan är rik och väl studerad. Av bägge dessa orsaker har flera för Sverige nya arter kunnat beskrivas från området. De flesta av de 450 skalbaggsarterna tillhör den högboreala naturregionen. Fågellivet är sämre dokumenterat.

Enligt Ståhl (1982) är det inte klarlagt men fullt möjligt, att skogen varit föremål för svedjebruk under 1600-talet och tidigare. Sentida kulturpåverkan inskränker sig emellertid till slitage från besökande. Angränsande myr i SV är utdikad. Det ska påpekas att markanvändningen även utanför parken har betydelse för dess status som opåverkat område. Utdikningar påverkar exempelvis faunan och brandfrekvensen. Några spår efter avverkningar inom parken förekommer inte.

Området är väl tillrättalagt och flitigt utnyttjat av besökande, särskilt under sommarmånaderna. Svansjön och norr därom belägna kärrkomplex, sammanlagt 144 ha (beskrivna av Ståhl 1985), kommer att inlemmas i parken för att höja variationen och därmed utbytet för de besökande.

Svartåmyran

Ett ca 4 km stort flackt myrkomplex som förutom myr innehåller ett stort antal tjärnar och fastmarkspartier. Höjd över havet 405-420 m.

Komplexet domineras av sträng_/flark myrar men även mossar och strandkärr ingår.

Variationen av sträng/flark-myrarnas utformning och vegetation är stor. Utpräglade flarkkärr förekommer på flera ställen (t. ex nordost om Svartåvallen). En del av flarkarna är helt vattenfyllda. De flesta är bara delvis vattentäckta och hyser en mosaikartad vegetation där tuvsäv, vitstarr, ängsull, storsileshår och vitag utgör karaktärsarter. Jätteflarkar på en eller ett par ha med sådan vegetationsmosaik är vanliga. Nivåskillnaden mellan dylika flarkar är obetydlig. Kraftigare nivåskillnad förekommer dock lokalt. Flarkarna är då betydligt mindre.

Strängarna är i regel breda och tydligt avsatta. De större är trädbevuxna och domineras av dvärgbjörk, ljung, hjortron, odon, lavar och enstaka kärrarter. Rena mossesträngar finns också. Dessa delar kan klassificeras som strängblandmyrar. Indelningen är dock svår att tillämpa i detta område då kärr- och mossesträngar förekommer blandade och talrika övergångar finns. De enhetligaste strängblandmyrarna finns söder och väster om Hälltjärnen. Här finns också partier med öblandmyr i några större flarkbassänger.

Längs Svartån är myren ej lika tydligt strukturerad i strängar och flarkar (strängstrandkärr förekommer dock). Dessa delar översvämmas troligen kraftigt och utgör den artrikaste vegetationstypen inom komplexet. Vegetationen närmast bäcken är kraftigt tuvad av halvmetrhöga stultstarrtuvor. Låga buskage av viden kantar ån. Karaktäristiskt är också den rikliga förekomsten av blåtåtel och strandväxter som mossviol, klubbstarr, älggräs, slätterblomma och kärrtistel. Lokalt förekommer kung karls spira. Dessa delar har säkerligen utnyttjats för slätter i stor skala då en stor och välbevarad fäbodvall finns i närheten.

Svartåmyran är ett våtmarksområde med värdet av myrkomplex, strängblandmyr, mosse av nordlig typ, topogent kärr och sumpskog. Området har en rik fågelfauna.

Smärre plana rissosser förekommer också i komplexet. Den största mossen finns söder om Hälltjärnen.

Ingrepp: Områdets östra del är helt opåverkad. Tjärnarna mot vägen har förbundits med diken. Dikningspåverkan tilltar mot NV och har i änden av komplexet givit upphov till betydande igenväxning och uttorkade flarkbassänger.

Fågelfauna: Området hyser inte oväntat en art- och individrik myrfågelfauna. Många par knipa, kricka, gräsand och vigg häckar i området. Vid inventeringen observerades 3-4 par av vardera men ännu fler kan förekomma då tjärnarna NO om vägen inte besöktes. Av vidare förekommer ovanligt många häckande gluttsnäppor och grönbenor. 1981 uppskattades populationen till 12 resp 17 par. Trana (1 par), tofsvipa (ca 5 par) och Enkelbeckasin (ca 9 par) tillhör också häckfågeln.

Anmärkningar: VMI-ID: 15E9J01

Referenser: Andersson, G & Hesselman H, 1907: Vegetation och flora i Hamra kronopark. Meddelanden från Statens Skogsforsöksanstalt, häfte 4, 1907.

Geete, E, 1949: Hamra nationalpark. Natur i Dalarna. Göteborg.

Malme G O & Malme, R, 1932: Floran i Hamra nationalpark. Kungliga Svenska Vetenskapsakademiens skrifter i Naturskyddsärenden, nr 23.

Ståhl, P, 1982: Naturskogar i Gävleborgs län - en inventering av urskogsartade skogar. Länsstyrelsen i Gävleborgs län.

Ståhl, P, 1985: Skyddsvärda myrar i Gävleborgs län. Länsstyrelsen i Gävleborgs län, naturvårdsenheten 1985:2.

Naturvårdsverket 1994, Myrskyddsplan för Sverige.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Våtmarksinventering i Gävleborgs län.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län, 1997. Värdefull natur i Gävleborg, naturvårdsprogram. Rapport 1997:12.